

अथ श्रीमच्छङ्कराचार्यविरचितशिवपञ्चाक्षरस्तोत्रम् ।

atha śrīmat-śaṅkara-ācārya-vi-racita-śiva-pañca-akṣara-stotram |

Сложенный святым Шанкарāчāрийей "Гимн пяти слогов Шивы".

ॐ

नागेन्द्रहाराय त्रिलोचनाय भस्माङ्गरागाय महेश्वराय ।

नित्याय शुद्धाय दिगम्बराय तस्मै नकाराय नमश्चिवाय ॥ १ ॥

OM | nāga-indra-hārāya tri-locanāya bhasma-aṅga-rāgāya mahā-īśvarāya |

nityāya śuddhāya dig-ambarāya tasmai na-kārāya namaś śivāya || 1 ||

OM. 1. Носящему (на шее) Индру Nāгов, Треокому, тело которого окрашено пеплом, Великому Владыке, вечному, чистому, одеянием которого являются стороны света, тому слогу **НА** поклонение, Шиве.

नागेन्द्रहाराय । नागेन्द्रहार डे (४।१) । नागेन्द्रं हरतीति नागेन्द्रहारः । नागेन्द्र हृञ् (हरणे १।१०४६) अण् (३।२।१) ।
носящий владыку nāгов । नागानामिन्द्र इति नागेन्द्रः (२।२।८) । इंद्रा nāгов । नाग । पुं० । नग अण् (३।४।३८) ।
Nāga, Змей, змея, род змей, происходящий от матери Кадру; слон, нечто самое лучшее в своем роде ॥ नगं । न गच्छतीति नगः । नञ् गुम् (गतो १।११३७) ड (६।३।७७ । ३।२।१०१ । ६।२।२) ।
недвижимый, не ходящий (ногами) । पुं० । дерево, гора । इन्द्रं । पुं० । इदं (परमेश्वर्ये १।६५) रन् (उणा०
२।२।८) । इंद्रा, владыка, властелин ॥

त्रिलोचनाय । त्रिलोचन डे (४।१) । त्रीणि लोचनानि यस्य स त्रिलोचनः (२।२।२४) । тот, у кого три глаза, трех-
глазый । त्रि । तृ (प्लवनतरणयोः १।११२४) कि (उणा०) । त्रि । लोचनं । न० । लोच्यते येन तल्लोचनम् । लोचुं (दर्शने १।१८८)
ल्युट् (३।३।११७) । то, чем видят, глаз ॥

भस्माङ्गरागाय । भस्माङ्गराग डे (४।१) । भस्माङ्गरागो यस्य स भस्माङ्गरागः । тот, у кого раскраской тела
является пепел । भस्मन् । न० । भस् (भर्त्सनदीप्तयोः ३।१९) भस् (स्तम्भे) इति केचित् ४।११३) मनिन् (३।२।७५) । пепел,
зола । अङ्गराग । पुं० । अङ्गं रज्यते येन तदङ्गरागः । अङ्गं रञ्जं (रागे १।११५४) घञ् (३।३।१२१) । то, чем
разукрашивают, натирают тело । अङ्गं । न० । अम् (गत्यादिषु (गतौ शब्दे सम्भक्तौ च) १।५३६) गन् (उणादि० १।१२०)
। часть тела, тело ॥

महेश्वराय । महेश्वर डे (४।१) । महा ऽ ईश्वरः (२।१।५७) । великий владыка, Господь । महत् । महँ (पूजायाम्
१।८३१) अति (उणा०) । великий । ईश्वर । पुं० । ईशँ (ऐश्वर्ये २।१०) वरच् (३।२।१७५) । владыка, господин,
Господь ॥

नित्याय । नित्यं डे (४।१) । नियतः ध्रुवः । नि (प्रादि० १३) त्यप् (४।२।१०४ *त्यन्नेध्रुवे*) । постоянный,
неизменный, стабильный, стойкий, обычный ॥

शुद्धाय । शुद्ध डे (४११) । शुद्धं (शौचे ४१८८) क्त (३१२१०२ ३१४१७०) । очищенный, чистый, яркий, светлый, белый, праведный, простой ॥

दिगम्बराय । दिगम्बर डे (४११) । दिशोऽम्बरं यस्य स दिगम्बरः । тот, у кого одежда - стороны света । दिश् । स्त्री० । दिशन्ति ताम् । दिशँ (अतिसर्जने ६१३) क्तिन् (३१२१५९) । направление, сторона, сторона света । अम्बर । न० । अर्विँ (शब्दे ११४३८) (उणा०) । окружность, граница, одежда, покров, небо, атмосфера ॥

तस्मै । तद् डे (४११) । тот ॥

नकाराय । नकारं डे (४११) । न कार (३१३१०८ *वर्णात्कारः*) । звук, буква, фонема, слог न ॥
नमः । नमस् । न० । णम् (प्रह्वे शब्दे च ११११३६) असुन् (उणा०) । поклонение, прославление, приветствие, выражение почтения ॥

शिवाय । शिव डे (४११) । पुं० । शीयते यस्मिन्त्सर्वम् । शीङ् (स्वप्ने २१२६) वन् (उणादि०) । тот, в ком лежит, спит, пребывает все, Шива ॥

मन्दाकिनीसलिलचन्दनचर्चिताय नन्दीश्वरप्रमथनाथमहेश्वराय ।

मन्दारपुष्पबहुपुष्पसुपूजिताय तस्मै मकाराय नमश्शिवाय ॥ २ ॥

mandākinī-salila-candana-carcitāya nandī-īśvara-pramatha-nātha-mahā-īśvarāya ।

mandāra-puṣpa-bahu-puṣpa-su-pūjitāya tasmai ma-kārāya namaś śivāya ॥ 2 ॥

2. (Постоянно) омываемому сиянием (свежестью) вод **М**андāкинī (небесной Гаँги), господину Нандина и властителю Праматхов, тому Великому Владыке, которого высоко почитают цветами (дерева) Мандāры и многих (других) деревьев, тому слогу **MA** поклонение, Шиве.

मन्दाकिनीसलिलचन्दनचर्चिताय । मन्दाकिनीसलिलचन्दनचर्चित डे (४११) । मन्दाकिनीसलिलचन्दनेन (०ः) चर्चितः (२११३०) । омываемый, натираемый, покрываемый свежестью, светом, радостью вод Мандāкинī (небесной Гаँги); или: покрытый, намазанный водами Мандāкинī и сандалом ।
मन्दाकिनीसलिलचन्दन । न० । मन्दाकिनीसलिलानां चन्दनम् (२१२१८) । свежесть, радость, свет вод Мандāкини; или: । मन्दाकिनीसलिलानि चन्दनं च (२१२२९) । воды Мандāкинī и сандал । मन्दाकिनीसलिल । न० ।
मन्दाकिन्यास्सलिलानि (२१२२९) । воды Мандāкинī । मन्दाकिनी । मन्दाकमस्या अस्यां वास्तीति मन्दाकिनी । मन्दाकं इनि (५१२११५) डीप् (४११५) । обладающая славой или течением, или: । मन्दमकति मन्दमचति मन्दमश्चति वेति मन्दाकिनी । मन्दमकितुं मन्दमचितुं मन्दमश्चितुं वा शीलमस्यास्सा मन्दाकिनी । मन्द अकँऽ ([कुटिलायां गतौ] ११०१) अचुँ ([गतौ याचने च] इत्येके ११९९) अचुँ (गतिपूजनयोः १२१५) वा णिनि (३१२१७८ उणा० वा) डीप् (४११५) । (обычно) медленно текущая, передвигающаяся; Мандāкинī, имя реки, имя небесной Гаँги, имя ответвления Гаँги । मन्दाकं । न० । मदिँ (स्तुतिमोदमदस्वप्नकान्तिगतिपुं ११३) आक (ऊणा०) । восхваление, слава, поток, течение । मन्द । मदिँ (स्तुतिमोदमदस्वप्नकान्तिगतिपुं ११३) अच् (३१११३४) । медленный, медлящий । सलिल । न० । षलँ (गतौ ११६२८) इलच् (उणा०) । вода, поток, волна । चन्दनं । पुं० न० । चन्दते येन तच्चन्दनम् । चन्दत इति चन्दनम् । चदिँ (आह्लादे दीप्तौ च ११७१) ल्युट् (३१३११७ ३१३११५) । то, чему радуются; то, чем освещают; или:

освежение, свежесть, радость, сияние; сандал (дерево, древесина), нечто наилучшее в своем роде । चर्चित । चर्चऽ ([परिभाषणहिंसातर्जनेषु] १।८१४) चर्चऽ [परिभाषणभर्त्सनयोः] ६।१९ चर्च (अध्ययने १०।२३७) । повторенный, обсужденный, пораженный, проклятый, намазанный, натертый, покрытый । न० । повторение, намазывание, натирание, покрытие, мазь ॥

नन्दीश्वरप्रमथनाथमहेश्वराय । नन्दीश्वरप्रमथनाथमहेश्वर डे (४।१) । नन्दीश्वरः प्रमथनाथो चासौ महेश्वरः (२।१।५७) । господин Нандина и властитель Праматхов тот Великий Владыка । नन्दीश्वर । पुं० । नन्दिन ईश्वर इति नन्दीश्वरः (२।२।८) । господин Нандина । नन्दिन् । पुं० । नन्द अस्यास्मिन्वास्तीति नन्दी । नन्दं इति (५।२।११५) । नन्दतीति नन्दी । टुनादिं (समृद्धौ १।७०) इति (उणा०) वा । тот, в ком есть радость, счастье; либо: радующийся, счастливый, радующий, сын; Нандин, vāhana (ездовое животное) Шивы । नन्द । पुं० । नन्द्यत इति नन्दः । टुनादिं (समृद्धौ १।७०) घञ् (३।३।१८ ३।३।२१) । радость, счастье, наслаждение । प्रमथनाथ । प्रमथानां नाथः (२।२।८) । властитель Праматхов । प्रमथ । पुं० । प्रमथतीति प्रमथः । प्र मथै (विलोडने १।९८३) अच् (३।१।१३४) मथिं (हिंसासङ्केशनयोः १।४८) क (ऊणा०) वा । потрясающий, поражающий, взбивающий, вредящий, досаждающий, разрушающий; Праматхи, имя божеств или демонов, окружающих Шиву । नाथ । पुं० । नाथुं (याज्ञोपतापैश्वर्याशीष्णु १।७) अच् (३।१।१३४) । владыка, господин, властелин, властитель, предводитель ॥

मन्दारपुष्पबहुपुष्पसुपूजिताय । मन्दारपुष्पबहुपुष्पसुपूजित डे (४।१) । मन्दारपुष्पबहुपुष्पैः सुपूजितः (२।१।३०) । которого высоко почитают цветами Мандāры и многих (других) деревьев (растений) । मन्दारपुष्पबहुपुष्प । मन्दारपुष्पाणि बहुपुष्पाणि चेति (२।२।२९) । цветы Мандāры и многих деревьев । मन्दारपुष्प । न० । मन्दारस्य पुष्पाणि (२।२।८) । цветы Мандāры । मन्दार । मदिं (स्तुतिमोदमदस्त्रप्रकात्तिगतिषु १।१३) आरन् (उणा०) । Мандāра, коралловое дерево (Erythrina Indica), цветущее красными цветами, одно из пяти райских деревьев, явившихся в результате пахтания океана । पुष्पं । न० । पुष्प्यत इति पुष्पः । पुष्पं (विकसने ४।१६) घञ् (३।३।१८ ३।३।२१) । цветок, бутон । बहुपुष्प । बहूनां (वृक्षाणां) पुष्पाणीति बहुपुष्पाणि (२।२।८) । цветы многих деревьев (растений) । बहु । बहिंऽ ([वृद्धौ] १।७२०) कु (उणा० १।२९) । многий, многочисленный । सुपूजित । शोभनं पूजितः (२।२।१८ ६।२।१४५) । высоко, очень, сильно, красиво, хорошо почитаемый । पूजित । पूजं (पूजायाम् १०।१४४) क्त (३।२।१०२ ३।४।७०) । почтенный, почитаемый, уважаемый, которому поклоняются, которого почитают ॥

मकाराय । मकारं डे (४।१) । म कार (३।३।१०८ *वर्णात्कारः*) । звук, буква, фонема, слог म ॥

शिवाय गौरीवदनाब्जवृन्दसूर्याय दक्षाध्वरनाशकाय ।

श्रीनीलकण्ठाय वृषध्वजाय तस्मै शिकाराय नमश्शिवाय ॥ ३ ॥

śivāya gaurī-vadana-abja-vṛnda-sūryāya dakṣa-adhvara-nāśakāya ।

śrī-nīla-kaṅṭhāya vṛṣa-dhvajāya tasmai śi-kārāya namaś śivāya ॥ 3 ॥

3. **शिवे** (Всеобъемлющему), Солнцу, (от которого) лицо Гаурй (Пार्वतй), (расцветает) подобно множеству лотосов, разрушителю жертвоприношения Дакши, Господу Синегорлому, Быкознаменному, тому слогу **शी** поклонение, Шиве.

गौरीवदनाङ्गवृन्दसूर्याय । गौरीवदनाङ्गवृन्दसूर्य डे (४११) । गौरीवदनाङ्गवृन्दस्य सूर्यः (२१२१८) । солнце лица Гаурй, (расцветающего) подобно множеству лотосов; или: । गौरीवदनाङ्गवृन्दसूर्य । गौरीवदनमिवाङ्गवृन्दमिव च सूर्य इति (२११५५) । солнце, подобное лицу Гаурй, подобное множеству лотосов । गौरीवदनाङ्गवृन्द । गौरीवदनमङ्गवृन्दमिव (विकसितम्) (२११५६) । лицо Гаурй, (расцветающее) подобно множеству лотосов । गौरीवदन । न० । गौर्या वदनमिति गौरीवदनम् (२१२१८) । лицо Гаурй । गौरी । गौर डीप् (४११४१) । имя супруги Шивы, богини Парватй, имя богини वाच, имя богинь, имя рек, имя женщин, название породы коров, имя растений, название стихотворных размеров । गौर । गुड् (अव्यक्ते शब्दे १११००) रन् (उणा० २१२९) । белый, светлый, желтоватый, красноватый, золотистый, сияющий, чистый, прекрасный । वदन । उद्यत इति वदनम् । उद्यते येन तद्गदनम् । वदँ (व्यक्तायां वाचि १११६४) ल्युट् (३१३११५ ३१३११७) । речь, разговор, звучание; то, чем говорят, рот, лицо । अङ्गवृन्द । न० । अङ्गानां वृन्दमित्यङ्गवृन्दम् (२१२१८) । множество лотосов । अङ्ग । न० । अप्सु जातमित्यङ्गम् । अप् जनीं (प्रादुर्भावे ४१४४) ड (३१२१७) । рожденное в водах, лотос । अप् । आपूँ (व्याप्तौ ५११६) क्विप् (उणा०) । вода । वृन्द । न० । वृड् (सम्भक्तौ ११४५) वृञ् (वरणे ५१८) नुम् द (उणा०) । множество, масса, стадо, группа, связка, большое количество । सूर्य । पुं० । सरत्याकाश इति सूर्यः । सृ (गतौ ११०८५) क्वप् (३११११४) । सुवति कर्मणि लोकं प्रेरयतीति सूर्यो वा । पु (प्रसवैश्वर्ययोः २१३६) पुञ् (अभिपवे ५११) रुट् क्वप् (३११११४) । солнце, Сूरйа, имя бога Солнца ॥

दक्षाध्वरनाशकाय । दक्षाध्वरनाशक डे (४११) । पुं० । दक्षाध्वरमनाशयदिति । दक्षाध्वर णञ् (अदर्शने ४१९१) णिच् (३११२६) ष्वल् (३१११३३ ३१३११३ ३१३१०८ *धात्वर्थनिर्देशे ष्वल्*) । разрушивший жертвоприношение Дакши, уничтожитель жертвоприношения Дакши । दक्षाध्वर । दक्षस्याध्वरः (२१२१८) । жертвоприношение Дакши । दक्ष । दक्षँ (वृद्धौ शीघ्रार्थं च ११६९२) दक्षँ (गतिहिंसनयोः गतिशासनयोः) ११८७४) घञ् (३१३११८) । правый, способный, умный, умелый, проворный, сильный । पुं० । способность, умелость, одаренность, талант, сила, энергия, воля; имя Адитйи, имя одного из Праджāпати (прародителей существ), родившегося из правого большого пальца Брахмы; проводя большое жертвоприношение ради обретения сына, он не пригласил на него Господа Рудру. Приняв устрашающую форму Вирахадры, Рудра нарушил жертвоприношение Дакши । अध्वर । पुं० । नञ् ध्वृ (हृच्छने ११०८९) अच् (३१११३४) । न ध्वरा यस्मिन्त्साध्वरः (२१२१२४) वा । "не вредящий, не искривляющий" или "то, в чем нет вреда, искривления", жертвоприношение, жертва । नाशक । णञ् (अदर्शने ४१९१) णिच् (३११२६) ष्वल् (३१११३३) । разрушитель, уничтожитель ॥

श्रीनीलकण्ठाय । श्रीनीलकण्ठ डे (४११) । श्रीनीलकण्ठः (२११५७) । Почитаемый, Святой, Священный Синегорлый, Господь Синегорлый । श्री । श्रयन्त्येतमिति श्रीः । श्रिञ् (सेवायाम् ११०४४) क्विप् (३१२१७८ वा०) । тот, кого почитают, кому поклоняются, святой, священный, выдающийся, славный, уважаемый, почтенный, Господь, господин । स्त्री० । श्री, богиня счастья и красоты, супруга Господа Вишну । नीलकण्ठ । नीलः कण्ठो यस्य स नीलकण्ठः । тот, у кого синяя шея, сине-шейный, синегорлый, имя Господа Шивы । नील । नीलति नील्यते वेति नीलः । नीलँ (वर्णे ११६००) अच् घञ् वा (३१११३४ ३१३११८)

। णीञ् (प्रापणे १।१०४९) लन् (उणा०) वा । темный, синий, черный, цвета индиго । कृण्ठ । पुं० । कणँ (निमीलने १०।२४०) कणँऽ ([शब्दार्थः] १।५१७) ठ (उणा० १।१०३) । шея, горло, голос ॥

वृषध्वजाय । वृषध्वज डे (४।१) । वृषो ध्वजे यस्य स वृषध्वजः (२।२।२४) । тот, у кого на флаге бык, быкознаменный । वृषं । पुं० । वृषुऽ ([सेचने हिंसासङ्केशनयोश्च] १।८०३) वृषँ (शक्तिबन्धने १०।२२८) क (३।१।१३५ ६।१।२०३ वृषादि० १) । мужчина, муж, бык, Телец, вождь ॥ । ध्वज । पुं० न० । ध्वजँऽ ([गतौ] १।२५१) अच् (३।१।१३४) । флаг, знамя, символ, эмблема, знак, атрибут божества, украшение ॥

शिकाराय । शिकारं डे (४।१) । शि कार (३।३।१०८ *वर्णात्कारः*) । звук, буква, фонема, слог शि ॥

वसिष्ठकुम्भोद्भवगौतमार्यमुनीन्द्रदेवार्चितशेखराय ।

चन्द्रार्कवैश्वानरलोचनाय तस्मै वकाराय नमस्त्रिवाय ॥ ४ ॥

vasiṣṭha-kumbha-ud-bhava-gautama-ārya-muni-indra-deva-arcita-śekharaḥ |

candra-arka-vaiśvānara-locanāya tasmai va-kārāya namaś śivāya || 4 ||

4. Вершине (линге), почитаемой (святыми мудрецами) Васиштхой, родившимся в кувшине (Āgastīyey), Гаутамой, āryāyami и муни, Индрой и (другими) богами, тому, чьими глазами являются Месяц, Солнце и (огонь) Вайश्वанара, тому слогу **ВА** поклонение, Шиве.

वसिष्ठकुम्भोद्भवगौतमार्यमुनीन्द्रदेवार्चितशेखराय । वसिष्ठकुम्भोद्भवगौतमार्यमुनीन्द्रदेवार्चितशेखर डे (४।१) ।

वसिष्ठकुम्भोद्भवगौतमार्यमुनीन्द्रदेवार्चितः शेखरः (२।१।५७) । вершина (линга), почитаемая Васиштхой, родившимся в кувшине (Āgastīyey), Гаутамой, āryāyami и муни, Индрой и богами ।

वसिष्ठकुम्भोद्भवगौतमार्यमुनीन्द्रदेवार्चितः । वसिष्ठकुम्भोद्भवगौतमार्यमुनीन्द्रदेवार्चितः (२।१।३०) । почитаемый Васиштхой, родившимся в кувшине (Āgastīyey), Гаутамой, āryāyami и муни, Индрой и богами ।

वसिष्ठकुम्भोद्भवगौतमार्यमुनीन्द्रदेव । वसिष्ठश्च कुम्भोद्भवश्च गौतमश्च आर्याश्च मुनयश्च इन्द्रश्च देवाश्चेति (२।२।२९) । и Васиштха, и родившийся в кувшине, и Гаутама, и āryāyami, и муни, и Индра, и боги । वसिष्ठ । पुं० । वसुं इष्टन् (५।३।५५ ६।४।५४) । наилучший, наиболее богатейший, самый прекрасный, Васиштха, имя рши । वसुं । वसँ (निवासे १।११६०) उन् (उणादि० १।१०) । прекрасный, хороший, благой । पुं० । Васу, имя божеств । न० । богатство । कुम्भोद्भव । कुम्भ उद्भवोऽस्य स किम्भोद्भवः (२।२।२४) । тот, у кого место рождения - кувшин, имя рши Āgastīyey । कुम्भ । पुं० । कुम्भिँ ([आच्छादने (छादने)] इत्येके १०।१५८) अच् (३।१।१३४) । кувшин, горшок, сосуд । उद्भव । पुं० । उद्भूयते इत्युद्भवः । उद्भूयते यस्मिन्तदुद्भवो वा । उद् भू (सत्तायाम् १।१) अप् (३।३।५७) ।

возникновение, рождение, происхождение, место рождения, место возникновения । गौतम । पुं० । गौतमस्यापत्यं पुमान् । गौतम अण् (४।१।११४) । потомок Готама, имя многих рши । गौतम । गो तमप् (५।३।५५) । "лучший из быков" или "обладатель многих коров", Готама, имя рши । गो । स्त्री० पुं० । गमुँऽ ([गतौ] १।११३७) डो (उणा० २।६८) । "идуший,двигающийся", корова, бык; все, что происходит от коровы । आर्यं आर्यं (६।१।२०३) । ऋ (गतिप्रापणयोः १।१०८६) प्यत् (३।१।१२४) । которого следует найти, добыть, достичь, достойный того, чтобы его искали, к нему приближались, достойный

уважения, достойный арий, благородный, благой, наилучший, уважаемый, дваждырожденный (человек трех высших варн), верный । अर्य अर्य । ऋ (गतिप्राप्तयोः १।१०८६) यत् (३।१।१०३ *स्वामिन्यन्तोदात्तं वक्तव्यम्*) । वाиँश्या (अर्य), господин, владыка (अर्य) । मुनि । मुनि (ज्ञाने ४।७३) मनु (अवबोधने ८।९) (→ मुन्) इन् (उणा०) । "знающий", муни, святой, мудрец, аскет, отшельник । देव । पुं० । दिवु (क्रीडाविजिगीषाव्यवहारद्युतिस्तुतिमोदमदस्त्रप्रकान्तिगतिपुं ४।१) अच् (३।१।१३४) । свободно играющий, сияющий, дэва, бог । अर्चित । अर्च (पूजायाम् १।२३२) क्त (३।२।१०२ ३।४।७०) । почитаемый, уважаемый, которому поклоняются, которого почитают । शेखुर । पुं० । शिखास्मिन्देशेऽस्ति । शिखायादूरभवश्च । शिखा र (४।२।८०) । вершина, корона, макушка головы, наивысшая часть । शिखा । शीङ् (स्वप्ने २।२६) खन् टाप् (उणा०) । пучок, прядь волос на вершине головы, хохолок, гребешок, язык огня, луч солнца, острый угол, вершина, острие, конец, нечто лучшее, высшее в своем роде ॥

चन्द्रार्कवैश्वानरलोचनाय । चन्द्रार्कवैश्वानरलोचन डे (४।१) । चन्द्रोऽर्को वैश्वानरश्च लोचनानि यस्य (२।२।२४) । тот, глаза которого Месяц, Солнце и (огонь) Ваиँश्वानара । चन्द्रार्कवैश्वानर । चन्द्रश्चार्कश्च वैश्वानरश्च (२।२।२९) । Месяц, Солнце и (огонь) Ваиँश्वानара । चन्द्र । पुं० । चदि (आहूदे दीप्तौ च १।७१) रक् (उणा० २।१३) । "радующий, сияющий, освежающий, тот, кому радуюся, тот, кем освещается", Чандра, имя бога Месяца, Месяц । अर्क । पुं० । अर्चन्ति तम् । अर्च (पूजायाम् १।२३२) घञ् (३।३।१९) । "почитаемый", Арка, имя бога Солнца, Солнце । वैश्वानर । पुं० । विश्वान्नरान्नयति विश्व एनं नरा नयन्तीति वा । अपि वा विश्वानर एव प्रत्युतः सर्वाणि भूतानि तस्य वैश्वानरः (निरु० ७।२१) । विश्वानरस्यापत्यम् । विश्वानर अण् (४।१।१२) अञ् (४।१।१०४) । потомок Виँश्वанары, ведущий всех людей, ведомый всеми людьми, огонь Ваиँш्वанара, внутренний огонь, имя Агни (निरु०) । विश्वानर । पुं० । विश्वे नरा यस्मिन्स विश्वानरः (२।२।२४ ६।३।१२९) । Виँश्वानара, имя Солнца, отца Агни-Ваиँश्वанары, тот, в ком (пребывают) все люди, существующий во всех людях, везде сущий, почитаемый, общий, состоящий из всех людей ॥

वकाराय । वकारं डे (४।१) । व कार (३।३।१०८ *वर्णात्कारः*) । звук, буква, фонема, слог व ॥

यक्षस्वरूपाय जटाधराय पिनाकहस्ताय सनातनाय ।

दिव्याय देवाय दिग्म्बराय तस्मै यकाराय नमश्चिवाय ॥ ५ ॥

yakṣa-sva-rūpāya jaṭā-dharāya pināka-hastāya sanātānāya ।

divyāya devāya dig-ambarāya tasmai ya-kārāya namaś śivāya ॥ 5 ॥

5. Тому, чей облик подобен облику йакши (тому, чья форма есть форма жертвы), носящему спутанный клок волос (отшельника на голове), тому, в чьей руке (пребывает) лук (трезубец) Пинāка, изначальному, небесному, сияющему (Богу), одеянием которого являются стороны света, тому слогу **ЙА** поклонение, Шиве.

यक्षस्वरूपाय । यक्षस्वरूपं डे (४।१) । यक्षस्येव स्वरूपं यस्य । यक्षः स्वरूपं यस्य (२।२।२४) । тот, чья форма подобна форме йакши или жертвы, имеющий форму йакши или жертвы । यक्ष । पुं० । यक्षँ

(पूजायाम् १०।२१५) अच् (३।१।१३४) । यज् (देवपूजासङ्गतिकरणदानेषु १।११५७) सुट् अच् (उणा०) वा । йакша, название духов, божественных или демонических существ, слуг бога Куберы, происходящих из ног Брахмы; жертва, поклонение । यज् (यज्ञस्वरूपायेति पाठान्तरम्) । पुं० । यज् (देवपूजासङ्गतिकरणदानेषु १।११५७) नङ् (३।३।१०) । жертва । स्वरूप । न० । स्त्र रूपम् (२।१।५७) स्त्रस्य रूपम् (२।२।८) वा । своя форма, своя природа । स्त्र । पु (प्रसवैश्वर्ययोः २।३।६) पुञ् (अभिपवे ५।१) क (उणा०) । свой । रूप । न० । रु (शब्दे २।२।८) रुङ् (गतिरोपणयोः १।१११४) प (उणा०) । вид, внешний вид, форма, цвет, фигура, красота, природа, образ ॥

जटाधराय । जटाधर डे (४।१) । जटां धरतीति जटाधरः । जटा धृज् (धारणे १।१०४७) ट (३।२।१ निपातनम्) । носящий спутанный клок волос на голове । जटा । स्त्री० । जट्टः ([सङ्घाते] १।३।४२) अच् टाप् (३।१।१३४ ४।१।४) । спутанный клок волос, который носят на голове отшельники, волосы на голове, завязанные в узел ॥

पिनाकहस्ताय । पिनाकहस्त डे (४।१) । पिनाको हस्ते यस्य स पिनाकहस्तः (२।२।२४) । тот, у кого в руке Пинāка । पिनाक । पुं० न० । पा (रक्षणे २।५।१) (→ पि) नुम् आकन् (उणा०) । Пинāка, посох, трезубец или лук Рудры । हस्त । पुं० । हसै (हसने १।८।२२) तन् (उणा०) । рука ॥

सनातनाय । सनातन सनातन वा डे (४।१) । सना तुट् ट्यु ट्युल् वा (४।३।२३) । древний, незапамятный, извечный, вечный, постоянный, неизменный, изначальный । सना । अव्य० (स्वरादि०) । издавна, издревле, с незапамятных времен, всегда ॥

दिव्याय । दिव्यं डे (४।१) । दिवि भवः । दिव् यत् (४।२।१०१ ४।३।५३ ६।१।२१३) । небесный, сущий в небе, происходящий с неба, божественный, светлый, чудесный, волшебный । दिव् । दिवुं (क्रीडाविजिगीषाव्यवहारद्युतिस्तुतिमोदमदस्त्रप्रकात्तिगतिषु ४।१) क्विप् (३।२।१७८) । небо, свет, день ॥

यकाराय । यकारं डे (४।१) । य कार (३।३।१०८ *वर्णात्कारः*) । звук, буква, фонема, слог य ॥

पञ्चाक्षरमिदं पुण्यं यः पठेच्छिवसन्निधौ ।

शिवलोकमवाप्नोति शिवेन सह मोदते ॥

pañca-akṣaram idam puṇyaṃ yaḥ paṭhet śiva-sam-nidhau |

śiva-lokam ava-āpnoti śivena saha modate ||

Тот, кто прочтет это священное пятисложие, направив все свои мысли к Шиве (пребывая в полном погружении в Шиву), достигает мира Шивы и радуется вместе с Шивой.

पञ्चाक्षरम् (२।१) । पञ्चाक्षर अम् (२।१) । न० । पञ्चानामक्षराणां समाहार इति पञ्चाक्षरम् (२।१।५०) । совокупность пяти слогов, пятисложие । पञ्चन् । पचिँ (व्यक्तीकरणे १।१९८) ड्रुपचिँप् (पाके १।११५१) वा अनन् (उणा०) । пять । अक्षरं । न० । अञ् (व्याप्तौ सङ्घाते च ५।२०) अञ् (भोजने १।५९) (→ अप् अञ्) (८।२।३६) सर (७।२।९ उणा०) । звук, слог, буква, фонема ॥

इदम् (२।१) । это ॥

पुण्यम् । पुण्यं अम् (२।१) । पूज् (पर्वने १।१४) (→ पु) नुक् यण् (उणा०) । чистый, благой, святой,
прекрасный, священный ॥

यः । यद् (१।१) । кто, который ॥

पठेत् (१।१) । (пусть, если) прочтет । पठँ (व्यंक्तायां वाचि १।३८१) शप् (३।१।६८) यासुट् (३।४।१०३) (→ इय् →
इ ७।२।७९ ७।२।८० ६।१।६६) तिप् (→ त् ३।४।१००) (लिङ् विधौ ३।३।१६१) । читать (вслух) ॥

शिवसन्निधौ । शिवसन्निधि डि (७।१) । स्त्री० । सन्निधि । स्त्री० । सम् नि डुधाञ् (धारणपोषणयोः ३।११) कि (३।३।९२) ।
расположение вблизи, со-расположение в, соприкосновение, близость, соседство,
присутствие, полное погружение, направление в ॥

शिवलोकम् । शिवलोक अम् (२।१) । शिवस्य लोक इति शिवलोकः (२।२।८) । мир Шивы । लोक । पुं० । रुचँ
(दीप्तांभिर्प्रीतो च १।८।४७) (→ लृच्) लोचँ (दर्शने १।१८८) वा घञ् (३।३।१८-१९ । ३।३।२१) । लोक् (दर्शने १।८०) अच्
(३।१।१३४) वा । мир, свет, человек, люди ॥

अवाप्नोति । получает, достигает, обретает । अव् आप् (व्याप्तौ ५।१६) श्च (३।१।७३) तिप् (लँट् ३।२।१२३) ।
достигать, обретать, получать ॥

शिवेन । शिव टा (३।१) । Шива ॥

सह । अव्य० नि० (१।४।५७ । चादि० १३१) । с, вместе с ॥

मोदते (१।१) । радуется, блаженствует, пребывает в счастье । मुदँ (हर्षे १।१६) शप् त (लँट्
३।२।१२३) । радоваться, быть счастливым ॥

॥ इति श्रीमच्छङ्कराचार्यविरचितशिवपञ्चाक्षरस्तोत्रं समाप्तम् ॥

|| iti śrīmat-śaṅkara-ācārya-vi-racita-śiva-pañca-akṣara-stotram ||

Так оканчивается "Гимн пяти слогов Шивы" святого Шанкарāчāрайи.

ॐ श्रीगुरुभ्यो नमः ॥

अथ श्रीमच्छङ्कराचार्यविरचितशिवपञ्चाक्षरस्तोत्रम् ।

ॐ

नागेन्द्रहा॒राय॒ त्रिलो॑चनाय॒ भस्मा॑ङ्गरा॒गाय॒ महेश्व॑राय॒ ।
नित्या॑य शु॒द्धाय॒ दिग॑म्बराय॒ तस्मै॑ न॒कारा॑य॒ नम॑स्त्रि॒वाय॑ ॥ १ ॥
मन्दाकिनीसलिलचन्दनचर्चिताय॑ नन्दीश्वरप्रमथनाथमहेश्वराय॑ ।
मन्दारपुष्पबहुपुष्पसुपूजिताय॒ तस्मै॑ म॒कारा॑य॒ नम॑स्त्रि॒वाय॑ ॥ २ ॥
शि॒वाय॑ गौरीवदनाङ्गवृन्दसूर्याय॑ दक्षाध्वर॒नाश॑काय ।
श्रीनीलक॒ण्ठाय॒ वृष॑ध्वजाय॒ तस्मै॑ शि॒कारा॑य॒ नम॑स्त्रि॒वाय॑ ॥ ३ ॥
वसिष्ठकुम्भोद्भवगौतमार्यमुनीन्द्रदेवार्चितशेखराय॑ ।
चन्द्रार्कवैश्वानरलोचनाय॒ तस्मै॑ व॒कारा॑य॒ नम॑स्त्रि॒वाय॑ ॥ ४ ॥
य॒क्षस्त्र॑रूपाय॒ जटा॑ध॒राय॒ पिना॑कहस्ताय॒ सना॑तनाय॒ ।
दिव्या॑य दे॒वाय॒ दिग॑म्बराय॒ तस्मै॑ य॒कारा॑य॒ नम॑स्त्रि॒वाय॑ ॥ ५ ॥
पञ्चाक्षरमिदं पुण्यं यः पठेच्छिवसन्निधौ ।
शिवलोकमवाप्नोति शिवेन सह मोदते ॥

॥ इति श्रीमच्छङ्कराचार्यविरचितशिवपञ्चाक्षरस्तोत्रं समाप्तम् ॥

Сложенный святым Шанкарāчāर्यей "Гимн пяти слогов Шивы".

OM.

1. Носящему (на шее) Индру Нагов, Треокому, тело которого окрашено пеплом, Великому Владыке, вечному, чистому, одеянием которого являются стороны света, тому слогу НА поклонение, Шиве.
2. (Постоянно) омываемому сиянием (свежестью) вод Мандāкини (небесной Гаṅги), господину Нандина и властителю Праматхов, тому Великому Владыке, которого высоко почитают цветами (дерева) Мандāры и многих (других) деревьев, тому слогу МА поклонение, Шиве.
3. Всеобъемлющему (Шиве), Солнцу, (от которого) лицо Гаурй (Пārватй), (расцветает) подобно множеству лотосов, разрушителю жертвоприношения Дакши, Господу Синегорлому, Быкознаменному, тому слогу ШИ поклонение, Шиве.
4. Вершине (линге), почитаемой (святыми мудрецами) Васиштхой, родившимся в кувшине (Āгастйей), Гаутамой, āрйями и муни, Индрой и (другими) богами, тому, чьими глазами являются Месяц, Солнце и (огонь) Вайшvāнара, тому слогу ВА поклонение, Шиве.
5. Тому, чей облик подобен облику йакши (тому, чья форма есть форма жертвы), носящему спутанный клок волос (отшельника на голове), тому, в чьей руке (пребывает) лук (трезубец) Пинāка, изначальному, небесному, сияющему (Богу), одеянием которого являются стороны света, тому слогу ЙА поклонение, Шиве.

Тот, кто прочтет это священное пятисложие, направив все свои мысли к Шиве (пребывая в полном погружении в Шиву), достигает мира Шивы и радуется вместе с Шивой.

Так оканчивается "Гимн пяти слогов Шивы" святого Шанкарāчāрйи.